

וְכֵן בְּכָאן בְּאָדָם, הָאֲרָץ הוֹצִיָאָה אוֹתוֹ הַדְּבָר הַמְסַפֵּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָה עַד שִׁיתָן הַכַּח שְׁיִישׁ בְּיָדוֹ לַתֵּת, וּלְפִיכֶךָ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַנִּתֵּן בּוֹ הַכַּח מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקְּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשִׁשִּׁי? אָמַר לוֹ, שְׁלֹא יֵהָא פְתַחוֹן פֶּה לְאָדָם לִוְמַר שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוֹם דְּבַר מִכָּל מַה שְׁנִבְרָא.

הֲרִבּוּ. עַד שֶׁהָיָה הוֹלְכִים, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְגִחְזַן רֵאשׁוֹ, וְשָׁם יָדוּ עַל פִּיּוֹ וּבִכָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בּוֹכֵה? אָמַר לוֹ, עַל זֶה שֶׁשָּׂאֵלְתָּ. הַמְרָאָה שְׂרָאִיתִי, וְקָשָׂה לִי הַדְּבָר.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, מִי יִזְכֶּה לְאַרְךָ הַגְּלוּת הַזֶּה שְׁנִמְשַׁכְתָּ? שֶׁהָיָה לֹא יַעֲמַד אִישׁ שֶׁעֲתִיד לְהִגִּיעַ לַעֲנִי הַשָּׁמַיִם עַד הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, שֶׁהוּא בְּשֵׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים, וְלֹא בְּהַשְּׁלֵמָתוֹ, רַק בְּכַח הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָיָה שְׁלֹטוֹן הָאָדָם הַהוּא אֵינּוּ אֶלָּא בְּשִׁשִּׁי. וּבִשְׁבִיעֵי תִשְׁאָר שְׁמֹטָה בְּעוֹלָם, חֲרוּב. וּבִשְׁמִינֵי יִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ מִקְדָּם, וַיְהִיָּה מָה שִׁיְהִיָּה. עַל זֶה (שְׁעִיָּה ד') וַיְהִי הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וַהֲנוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאָמַר לוֹ, וּבִשְׁבִילָם נֶאֱמַר (תְּהִלִּים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֲלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו'. (בראשית ט), רַבָּא בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, פִּי לְאַחַר שְׁסַפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיָּאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאֲרָץ, שְׁלֹא תֵאֵמַר בְּשֵׁשׁ יָמִים נִבְרָאוּ כָּלָם, בְּרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאֲרָץ, תִּדַּע לָךְ מִתִּי הָיָה, (שס) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה'

וְכֵן בְּכָאן בְּאָדָם, הָאֲרָץ הוֹצִיָאָה אוֹתוֹ הַדְּבָר הַמְסַפֵּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָה, עַד שִׁיתָן הַכַּח אוֹתוֹ שְׁיִישׁ בְּיָדוֹ לַתֵּת, וּלְפִיכֶךָ לֹא נֶאֱמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַנִּתֵּן בּוֹ הַכַּח מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקְּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשִׁשִּׁי, אָמַר לִיָּה, שְׁלֹא יֵהָא פְתַחוֹן פֶּה לְאָדָם לִוְמַר, שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוֹם דְּבָר מִכָּל מַה שְׁנִבְרָא.

אֲזָלוּ, עַד דִּהּוּוּ אֲזָלִי, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, וְגִחְזַן רֵאשִׁיָּה, וְשׁוּי יָדוּי עַל פּוּמִיָּה, וּבִכִּי. אָמַר לִיָּה רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בְּכִי. אָמַר לִיָּה, עַל דָּא דִּשְׂאִילְתָּא. חִיזוּ חֲזִית, וְקָשִׁיא מְלָה.

עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מֵאֵן יִזְכִּי לְהָאִי אוֹרְכָא דְגְלוּתָא דְאַתְמָשָׁן, דִּהָא לָא יָקוּם בַּר נֶשׁ, דְעֲתִיד לִימְטִי לַעֲנִי שְׁמִיא, עַד יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה. דִּהּוּא בְּשִׁית אֶלֶף שָׁנִין, וְלֹא בְּאַשְׁלֻמוֹתִיָּה, בַּר בְּתַקוּף תְּשׁוּבָה, דִּהָא שׁוֹלְטָנָא דְבַר נֶשׁ הַהוּא לִיתִיָּה אֶלָּא בְּשְׁתִּיתָאָה. וּבִשְׁבִיעֵאָה, יִשְׁתָּאָר שְׁמֹטָה בְּעֵלְמָא, חֲרוּב. וּבְתַמִּינָאָה, יִתְחַדֵּשׁ עֵלְמָא

בְּמִלְקָדְמִין, וַיְהִיָּה מָה דִּיְהִיא. עַל דָּא (ישעיה ד ג) וַיְהִי הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וַהֲנוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאָמַר לוֹ. וּבְגִינְהוֹן נֶאֱמַר, (תְּהִלִּים כד לא) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֲלֵה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו'. רַבָּא בְּשֵׁם ר' בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת, פִּי לְאַחַר שְׁסַפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיָּאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאֲרָץ, שְׁלֹא תֵאֵמַר בְּשֵׁשׁ יָמִים נִבְרָאוּ כָּלָם, בְּרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי, וּבְרִיָּה זֹו בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֶלָּא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאֲרָץ, תִּדַּע